Published and distributed under permit (No. 731), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office at Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 42. ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 21-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX. No. 42. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, FEBRUARY 21, 1921. — THREE CENTS

Сенат визначує гроші на боротьбу проти тифу.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Сенат призначив 200.000 долярів на влаштованнє кварантанової стації в Розбек, щоби підпомогти боротьбу проти пошести тифу. Уряд здоровля вислав до ріжних шпиталів в околиці Ню Йорку чотирох найздібнійших лікарів.

СЕНАТ ЗА ШІСТЬ ГОДИН УХВАЛИВ 860 МІЛІОНІВ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — За шість годин сенат ухвалив на ріжні видатки 860 міліонів долярів. Се лише три точки буджету.

Так як сенат ухвалив на них 145 міліонів більше як палата послів, то обі палати будуть мусіли вирівнати ріжницю на спільній конференції.

Рівночасно сенат відкинув пропозицію призначити 100 міліонів долярів на будову нових федеральних доріг.

ПРЕЗИДЕНТ МАВ ЗГОДИТИСЯ НА ДОМАГАННЄ КОНГРЕСУ І ПРЕДЛОЖИТЬ ПОДРОБИЧНЕ СПРОВОЗДАННЄ ЗІ СВОЇХ ВИДАТКІВ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Президент Вилсон мав згодитися предложити конгресови подробичне справозданнє зі своїх видатків на конференції в Парижі, на котру він видав коло 150 міліонів долярів. Як докладне буде се справозданнє, покищо невідомо.

МАСОВО ОБМАНЮЮТЬ ВЕТЕРАНІВ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Генеральний квартирмастер довідався, що ветеранів війни визискують масово при помочи закона, котрий дає бувшим жовнірам право до военного шолома та газової маски. Обманці кажуть платити собі по 5 долярів за виставленнє просьби.

ЗЕЛІЗНИЦІ ВІДКИДАЮТЬ ДОМАГАННЄ ЮНІЙ.

ШІКАГО, 18. лютого. — Представителі зелізничих компаній порішили на своїм засіданню, котре відбулося тут нині, відкинути пропозицію провідників робітничих юній, зроблену Федеральній Зелізничій Робітничій Раді, щоби всі непорозуміння межи робітниками та зелізницями в справі заплати нефаховим робітникам предложити до порішення спільній конференції робітничих юній та зелізниць. Рівночасно Федеральна Зелізнича Рада дала Американській Федерації Праці час до 10. марта предложити свої виводи проти домагання зелізниць покасувати всі умови, зроблені межи робітниками та зелізницями, а обовязуючі в цілій Америці.

НОВА ЖІНОЧА ПАРТІЯ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Конференція Національної Жіночої Партії, котра повстала була 8 літ тому в ціли боротьби за політичні права жінки в Злучених Державах, постановила розвязатися, так як її ціль уже осягнена з хвилею, як жінкам надано право голосовання. На місце старої партії рішено оснувати нову Національну Жіночу Партію, котра кладе собі за ціль усунути усі правні нездібности жінки і здобути рівність для жінок не лише в Злучених Державах, але й в других краях

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ОБОРОНЯЄ СВОЇ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ РАДИКАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

ВАШИНГТОН, 18. лютого. — Генеральний прокуратор Палмер, зізнаючи перед судовим комітетом сенату, боронив переслідуванне радикальних організацій та агітаторів в Злучених Державах. Він казав, що комуністичні партії стояли в порозумінню з Третим Інтернаціоналом в Москві. Підчас переслухання прокуратор читав лист Мартенса, бувшого представителя московських советів в Америці, на доказ, що при виїзді своїм з Злучених Державах він установив своїм наслідником нюйорського адвоката Карла Рехта.

НОВІ СЛУЧАЇ СПЛЯЧОЇ ХОРОБИ.

НЮ ЙОРК, 18. лютого. — Департамент здоровля міста Ню Йорку дістав донесення про 15 нових випадків сплячої хороби в місті. Від хороби не вмер вчера ніхто.

БЕТЕЛ КРІК, (Мішіґен), 18. лютого. — Один лікар виступив зі заявою, що всі смертельні випадки в сьому місті, котрі приписувано сплячій хоробі, не є нічо иншого як випадки жолудкового затроєння. Лікар говорить, що секції чотирох вмерцїв виказали, що люди не вмерли від сплячої хороби, але від затроєння пушковим шпінаком.

БЕЗУСПІШНЕ СЛІДСТВО В СПРАВІ ВИБУХУ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 18. лютого. — Велика лава присяжних (ґренд джурі), котра розслїджувала справу вибуху на Вол Стріт в Ню Йорку, котрий случився кілька місяців тому та коштував життє трийцять кілька людий, видала своє остаточне рішенне, в котрім кажеться, що причиною нещастя був вибух; однак лава присяжних не могла сказати, що спричинило вибух, ані хто його викликав, ані з яких мотивів. Ось так пятимісячне слідство скінчилося на нічім мимо того, що за викриттє злочинців були установлені великі нагороди, виносячі понад 50.000 долярів.

БІБЛІЙНЕ ТОВАРИСТВО ЯК ГОСПОДАР ХАТИ.

НЮ ЙОРК, 18. лютого. — Суд в Брукліні покарав Американське Товариство Біблійне на 500 долярів кари за те, що не давало льокаторам в своїм домі в Брукліні ані горячої води ані другої служби, до якої зобовязалося в контракті.

СПРАВА САМОУПРАВИ ДЛЯ ЄГИПТУ.

Лорд Мілнер домагається від Англії свободи для старинної африканської країни.

ЛОНДОН, 18. лютого. — Лорд Мілнер, бувший британський кольоніяльний міністер, предложив сьогодня англійському парляментови звіт про египетське питанне, в якім заявляється за переговорами з египетським правительством для заключення договору, котрий признавав би самоуправу для Египту.

Лорд Милнер каже, що переговори повинні зачатись безпроволочно.

В признанню самоуправи британійське правительство застерігло би охорону британських інтересів і прав чужинецьких мешканців.

Лорд Милнер у своєму рапорті остерігає Англію, що відкладанне полагоди сеї справи могло би пошкодити британійським інтересам. Велика Британія повинна використати сю добру нагоду, яку має тепер в Єгипті.

ГІНДУСИ ХОТЯТЬ ШКІЛ ГІНДУСЬКИХ.

КАЛКУТТА, Індія, Азія, 15. січня. — Більшість студентів трох великих колегій, що є у звязи з калкутським університетом, застрайкувало. Вони хотять знаціоналізування колегій та оснований національного университету.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДНОВЛЯЮТЬ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ З АНГЛІЄЮ.

Друга большевицька місія їде до Італії пробувати довести до торговельної умови.

ВАШИНГТОН, Д. К., 16. лютого. — Дипльоматичні звідомлення, які одержано сьогодня з Европи, доносять, що російський торговельний делеґат до Великої Британії, Леонід Красін, їде знова з Москви до Лондону ради віднови пересправ про торговельну умову між совітською Росією і британійським правительством.

Інша знова совітська місія виїздить з Москви до Риму, столиці Італії, пробувати пересправ про торговельну умову з італійським правительством.

ІТАЛІЯ ЗАВОДИТЬ ДВА РОДИ ХЛІБА.

Новий закон приписує дешевий хліб і дорожший, якого ціна покриває частину дешевого хліба.

РИМ, столиця Італії, 14. лютого. — Італія мати-ме два роди хліба після додаткової постанови до законопроекту, який підвищує ціни хліба.

Сей законопроект предложило сьогодня в парляменті італійське правительство.

Перший рід хліба був би дешевий і злагжений спеціяльно для ужитку бідного народу, а другий рід називався би „добірний хліб", який покривав би частину ціни дешевого хліба.

БОГАТО ГАЛАСУ З НІЧОГО.

Франція дає Польщі за союз те, що дає і без союза.

ПАРИЖ, 18. лютого. — З урядових кругів доносять, що Франція має підписати з Польщею союз.

Умова каже, що коли большевики нападуть на Польщу, то Франція має післати до Польщі воєнних матеріялів, а також французьких офіцирів на поміч польському генеральному штабови.

ПЕРЕШУКУВАННЄ ДОМІВ ЗА ОРУЖЕМ В ІРЛЯНДІЇ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 18. лютого. — Сьогодня британійське військо перевело широке пошукування в місті за оружєм.

Часть міста Мавнт Джой Сквер і околицю обіхало тисячу британських жовнірів в повному оружю, з панцирними возами та машиновими крісами.

Всі доми перешукано дуже старанно.

ПОБІДА ЛЛОЙДА ДЖОРДЖА В БРИТІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

Голосованнє випало в його користь. — Премієр каже, що Німеччина не має чим платити великих відшкодовань.

ЛОНДОН, 18. лютого. — Палата громад відкинула сьогодня пополудни внесеннє посла Горація Боттомлі на осудженнє політики правительства в справі виконання версальського договору, мимо того, що за сим внесеннєм були також посли з Партії Праці (соціялісти). За внесеннєм було тільки 40 голосів, а проти нього голосувало 181 послів.

У відповідь своїм критикам, котрі пригадували його слова „Перешукайте німецькі кишені", Ллойд Джордж сказав, що він стоїть при тім, що сказав, але пригадав, що він при своїх словах був додав, що „Німці мають платити до границь своєї спроможности".

Він сказав, що як Німеччина може платити в паперових марках, то се не є відшкодованнє і аліянти не можуть за таким відшкодованнєм побиватись.

ПОЛЬСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТОРГ ЗА ГРОШІ.

Большевики дають гроші, але свої і паперові і по високому курсі.

БЕРЛІН, 16. лютого. — Польський міністер фінансів приїхав до Риги, столиці Латвії, щоби пхнути польську мирову делеґацію, аби згодилась на уступки большевикам.

Риский кореспондент польської газети „Курєр Варшавскі" доносить, що совєтська мирова делеґація заявила свою згоду задоволити грошеві домагання польської мирової делеґації не золотом але паперовими грішми. Большевики хотять виплатити Полякам в совєтських паперових рублях, числячи по курсі 5 рублів за 1 американський доляр.

БОЛЬШЕВИЦЬКО - РУМУНСЬКІ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.

БЕРЛІН, 16. лютого. — Румунське правительство згодилось післати свою делеґацію на мирові переговори з большевиками до Ревалю, столиці Естії.

Переговори мають зачатись 20. с. м.

ПОХОРОН КРАПОТКІНА.

БЕРЛІН, 16. лютого. — Бездротна депеша, яка сюди наспіла з Москви, доносить, що в похороні Петра Крапоткіна взяло участь 100.000 осіб.

Цілий склад совета народних комісарів, червона армія й анархісти взяли урядово участь в похоронній процесії.

Постановлен отврити в Москві музей імени Крапоткіна.

Є ЛЮДИ, ЩО І ПОЛЬСЬКІ ГРОШІ ХОТЯТЬ ПІДРОБЛЯТИ.

ПЕРЕМИШЛЬ, (Галицька Україна), 18. січня. — Польська поліція в Перемишлі винайшла фалшівників польських 1000-маркових банкнотів.

Арештовано 6 Жидів, в котрих найдено велику скількість фалшивих паперових грошей.

Стверджено, що арештовані є спільниками банди фалшівників польських гроший, котра розвинула свою діяльність по містах Польщі і Галичини.

ЧОРНОГОРЦІ БУНТУЮТЬСЯ ПРОТИ СЕРБІВ.

ВІДЕНЬ, 18. лютого. — Із Загребу (Аграму), в Югославії, доносять, що повстаннє Чорногорців проти югославянського окупаційного війська ширитсья дальше. В останніх боях повстанців з військом було богато жертв.

ЕМІГРАЦІЯ ЖИДІВ З УКРАЇНИ ДО ПАЛЕСТИНИ.

ЛЬВІВ, 29. січня. — Польська часопись „Хвіля" доносить: Українські Жиди, замешкалі в Палестині, заложили товариство, яке має на меті помагати українським Жидам, що мають намір переселитись до Палестини. (Ж. К. Б.)

АРЕШТОВАННЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

ЛЬВІВ, 29. січня. — На другий день Різдвяних свят арештувала польська жандармерия цілий ряд діячів галицької старорусской партії, між ними: Д-ра Ярослава Качмарчика, адвоката в Мушині; д-ра Захара Конентянського, о. Дмитра Хиляка з Ізб і селянина Миколу Громоского з Криниці. Крім сього переводяться дальші ревізії і арештовання. Арештовання відбуваються звичайно досвіта о 4. годині. Ревізії не поминають ні церков. Арештованих відставлено до Нового Санча. Розіслано жандармів в пошукуванню за редактором Гладиком, бувшим членом „карпаторуської делеґації" в Парижі, що перебуває тепер в Америці. Кретин з „Газети Поранної" пише, що мимо арештовань населеннє на Лемківщині заховується беззакидно, а цілий рух, викликаний горсткою малькотентів, беруть тутешні польські сфери радше з гумористичного становища". Тяжко переконати кретина, що тюрма не має нічого спільного з гумористикою. Добре було би одначе, щоби „Газета Поранна" закоштувала раз уже тої „гумористики" на власній шкірі.

ІЗ СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

Поголоски про большевицьку офензиву.

Кореспондент берлінської російської часописи „Руль" доносить з Копенгаги під датою 18. січня с. р.:

Советське правительство готовиться на весну до наступу на Польщу і Румунію. На польській і російській границі переводиться інтензивна концентрація військ. Большевики розпоряджають там 600.000 війска. Припускають, що з весною скількість большевицького війська зросте до міліона. Майбутній наступ має на меті прорив через Польщу до Німеччини а через Румунію до Австрії.

По донесенням париського кореспондента тої часописі, совєтське правительство концентрує на польській границі 7 і 15 червону армію. В найблизшому часі опиниться на границі вісім козацьких дивізій і велика скількість артилерії. Генеральний штаб виробив плян наступу, в основі якого покладено наступ в напрямі Шавлї, Кошедари і Вильни.

По донесенням кореспондента з Царгороду, під датою 12. січня, до Одеси прибули 3 кінні дивізії Буденного, відділ Котовського, декілька тяжких батерій і богато спеціяльних частин. Прибув також штаб 11. армії. Одеська залога, складаючася з 51 і 53 московських дивізій, скомплетувалась до 35 тисяч. З бесарабських комуністів зорганізовано „Бесарабський комуністичний курінь". Большевики припускають, що їм удасться опанувати Бесарабію протягом двох тижнів, дякуючи помочі місцевого населення, яке „жде першого вистрілу споза Дністра".

Соціялізація лікарської практики.

Народний комісаріят здоровля видав декрет про заборону приватної лікарської практики. Медична поміч має бути соціялізована.

Українські повстанці під Києвом.

БОЛЬШЕВИКИ ПОСИЛАЮТЬ ВІЙСКА З МОСКВИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН.

Грозять українським селянам розстрілом і конфіскатою землі.

БЕРН, Швайцарія, 18. лютого. — Київ є загрожений повстанцями, котрих число швидко зростає.

Доносять про се вісти, які сього дня наспіли з України.

Совєтське правительство посилає з Харкова і Москви підмоги большевицькій залозі в Києві, яка тепер виносить 40.000.

Цілий місяць січень в Києві панував терор, в часі якого убито до 1.000 людий.

Депеші подають, що скрізь вибухають народні повстання проти большевицького панування.

Протибольшевицька „зелена армія" зложена головно з селян, тепер ділає на полудни.

Большевицька надзвичайна комісія (так звана „чрезвичайка", призначена для давлення всяких рухів проти большевицької революції) **загрозила, що всі повстання проти большевиків будуть здавлені з немилосерною строгостю і заявила, що всі прихильники повстанців і ті, що їх скривають, будуть розстріляні а їх приватна власність буде сконфіскована.**

НА ПОМІЧ ГОЛОДУЮЧІЙ ГУЦУЛЬЩИНІ.

Українці з Косівщини в Пасейку, Н. Дж., вислали жертву для голодуючих братів на Гуцульщині.

(Допись „Свободи").

Пасейк, Н. Дж., 16. лютого, 1921.

Прошу помістити нам допись від пасейського Комітету, котрий завязався дня 4. липня, 1920, до збирання жертв на потерпівших Гуцулів.

Нераз читаємо в ріжних українських часописях, що в тій місцевости або в іншій органіізуються комітети до збирання жертв на потерпівших і голодуючих галицьких Українців. Нас тут в Пасейку є всіх 10 з Гуцульщини, з косівського повіту. Отже ми зачали радитись, щи ми не могли би дати хотяй маленьку жертву на поміч Гуцульщині. І так ми зібрались на 4. липня (джулая) 1920. Вибрали комітет і уряд так, що кількох нас було, то всі в комітеті. Відтак голова **Никола Бабюк** отворив наради щодо збирання жертв і пояснив, куди би та поміч мала піти. Але що ми добре знаємо гуцульські обставини і теперішнє їх положенне, то по довшій дискусії всі одноголосно ухвалили, що зібрані жертви вишлеться на голодуючих Гуцулів (косівського повіту). І таки на зборах зібрали ми 55 дол. Тоті гроші стояли ціле літо, бо ми ще хотіли призбирати, а іменно уладити прогульку (пікнік) на ту ціль. Але не могли найти галї, бо всюди було замовлено. Тепер у Різдвяні свята ходили колядувати також на ту ціль помежи себе, а було кількох і інших товаришів, свідомих, що нас приймили і дали від себе жертву на ту ціль яко коляду. Однак найшлися і такі людці, що казали: **„Дурні Гуцули, нічо доброго ни зробят, хіба пропиют"**. Але здається, що такі люди не виділи дійсно Гуцулів і не знають їх життя, то най мовчать. Як каже стара пословиця: „Не дай і не лай!", а Гуцули до таких розуму не пійдуть учитись.

Імена жертводавців:

М. Стратійчук і В. Делет по $8; Н. Никифорчин, І. Джуранюк і П. Шевчук по $7; Н. Бабюк $6.50; А. Романів, П. Романів і В. Юсипчук по $6; М. Бабюк, О. Свитак, В. Балагурак і В. Библюк по $5; Ф. Бабюк $3; Д. Довганюк, М. Саржинський, М. Кмеtь, П. Глїга і І. Киба по $2; Н. Кишаблюк, Д. Чорногуз, І. Дольний, З. Непик, І. Бат, А. Ткачук і В. Кучкуда по $1; М. Кучкуда 25 цнт. Разом усіх 101.75; розходи 1.15. Чек на 100 долярів вислано. В касі остається 60 центів. — Адреса Комітету: **Nykola Babiuk, 7 — 3rd St., Passaic, N. J.**

З ПОЛЬЩІ.

Полонені Поляки в совітській Росії.

З Москви доносять, що в таборах для полонених в Росії находиться ще около 24.000 полонених Поляків. Для них зорганізовано окремі курси комуністичної пропаганди (Б. Вольфа).

Рада Ліги Народів проти скликання сойму „Середної Литви"

Як доносять польські часописи, Рада Ліги Народів вислала до польського уряду ноту, в якій зазначує, що Ліга Народів не годиться на пересудженнє долі т. зв. „Середної Литви" дорогою ухвали виленського сойму. Нота дає до зрозуміння, що Польща би була звязаним такого сойму у Вильні не скликувати. Ноту підписав голова комісії Ліги Народів полковник Шардіні.

Подаючи сю звістку, деякі польські часописи додають, що відрочення виленського сойму неімовірне.

ВІДОМОМУ БАНДИТОВИ ПОСОВГНУЛАСЯ НОГА.

ГАРІСОН, Арканзас, 18. лютого. — Підчас нападу на місцевий банк постріляно смертельно небезпечного розбишаку Генрі Стара. Він напав на банк в спілці з двома другими розбійниками, загнав усіх урядників банку в кут коло касі і вже готовився рабувати касу; але в тій хвили, один з урядників, котрий мав укритий револьвер, вхопив його і почав стріляти до бандитів. Стар упав на місци поцілений під серце, а два другі утекли. Лежачи в тюремнім шпитали, Стар признався, кто він такий, і казав зателеграфувати по жінку і дитину. Лікарі не роблять надії на його виздоровленнє. Його недавно випущено з тюрми, де він відсиджував 25-літну кару вязниці за напади на банки; його помилувано, бо він заявив, що покинув уже злочини і думає провадити чесне життя. На своїй совісти має він кілька убийств, богато рабунків банків, поїздів і „менчих джабів".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРҐАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Українці вже всього спробували.

Спробували були Українці польської „приязни" і „союза", проти якого Богдан Хмельницький підняв був повстанне всього українського народу.

Потім козаки сказали йому: Волим під царя православного! І знов спробували царів і московської „приязни" та „союза", якого вершком була заборони української мови.

Як прийшла недавня світова війна, Українці спробували ще трохи австрофільства. За австрійську службу дістали австрійсько-мадярсько-польські шибениці.

Далі спробували ґерманофільства. За німецьку службу дістали те, що Німці баґнетами розігнали український парлямент і власть на Україні віддали російському ґенералови Скоропадському.

Потім спробували аліянтського і Вилсонового 14-пойнтового „самоозначення". Дістали наїзд Галлера на Галицьку Україну і її польську окупацію, а також румунську окупацію української Буковини.

Відтак Петлюра спробував нового „союза" з Польщею. За се Польща загорнула Галицьку Україну, Холмщину, Волинь, Полісси; підписала большевикам панованне на Придніпрянщині, а Петлюру, його уряд і військо взяла до неволі.

Опісля Винниченко спробував нового союза з московськими большевиками, але скоро кинув їх, а большевики перемінили Україну в московську кольонію, яка має ситити Москву пшеницею, углем, зелізом, солию, цукром і всім добром та кровю людською.

Отже вже пробували всього і не один раз а много, много разів.

Завелися на „приязнях", на „союзах", на „спілках", на „порозуміннях" на „федераціях". Всі вони були добрі для всіх тільки не для України, бо вона все мала тільки робити на „союзників" і годувати їх.

Се є гірка наука для українського народу, бо наука оперта на гіркому досвіді.

Одначе се є зло, з якого Україна може богато навчитись і мати бодай сю користь. Хотяй заплатила дорого за науку, а добра наука все дорога.

Тепер ніхто не може казати Україні: „А пробуй ще такого або сякого союза, може він якраз буде добрий для тебе", — бо Україна вже всі спробувала і випробувала.

Вона має перед собою історію, не лише давню але й нову, свіжу, ще памятну усім, — історію „союзів" з усяким сусідом та усяким стрічним. І тепер на всяку пропозицію має готову відповідь власне історією тих „союзів", яких вона в останніх бурливих роках спробувала коштом своєї волі і свободи.

Тепер Україна кождого „союзника" мусить вважати за ворога і се усі „союзники" мусять розуміти.

ЖИДІВСЬКА БУРЖУАЗІЯ ТА „УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСЬКО-РОБІТНИЧЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО".

Кождого мусить здивувати, що Жиди становлять в Комуністичній Партії (большевиків) України аж мало-не дві треті партії, в порівнанню з Українцями шість разів більше. Така перевага жидівського елементу в партії правлячій Україною та серед урядовців на Україні вимагає вияснення; по перше, Жидів на Україні в порівнанню з Українцями є 8 разів менче; по друге: Українці на Україні се переважно селяни та робітники, тоді як українські Жиди се переважно не селяни і не робітники, а міська буржуазія, купці, фабриканти, урядники, та ріжного рода професійні люди, як лікарі, адвокати, ґазетярі, тощо. Якжеж ті люди, що не є ані робітниками ані селянами, могли стати провідним чинником в правлячій партії на Україні? І як могла та жидівська буржуазія та бюрократія мати в правлячій партії на Україні 6 разів більше членів, як 8 разів від неї численнійше українське селянство та робітництво?

Орґан закордонної ґрупи української комуністичної партії, „Нова Доба", поясняє се дивне явище обставинами на Україні ось так:

> **„Руська буржуазна й демократична ітеліґенція під час громадянської війни на Україні, ховаючись од переслідування комуністичної влади, головним чином тікали з білоґвардейцями, — за Денікіним, за Вранґлем; тільки незначна частина лишилась і пристосувалась до влади.**
>
> **„Українська інтеліґенція, так само ховаючись од переслідувань, частиною тікала з петлюрівщиною, частиною розтікалась по селах.**
>
> **„Одна тільки еврейська інтеліґенція не могла тікати ні з руськими білоґвардейцями, ні з українськими, не могла також ховатися по селах, де наростав юдофобський настрій. Таким чином, хоч-не-хоч еврейська інтеліґенція мусіла лишатись з большевиками. Торговля, адвокатура, приватні лікарські підприємства, журналістика, словом усі ті професії, де раніще головним чином була занята дрібнобуржуазна еврейська інтеліґенція, новим ладом були скасовані. Вся маса занятих у цих професіях інтеліґентів лишилась без праці, без матеріяльного забезпечення. Голод примусив їх іти на совітську службу. А як кращу посаду, з добрим пайком і оплатою може мати тільки партійний член, то всі ці колишні адвокати, лікарі, торгові маклєри, прикащики, дрібні крамарці, ґазетярі буржуазних ґазет і т. п. почали записуватись у партію й займати урядові посади.**
>
> **„Так в силу національних і економічних умов стався такий ненормальний факт, що українською робітниче-селянською соціялістичною республікою, з населенням біля 40 міліонів, керує й урядує пятнадцятитисячна партія, на 60 проц. складена з дрібнобуржуазної еврейської інтеліґенції, чужої українському трудовому народові по національности, чужої працюючим клясам його по соціяльній природі своїй і непевній по своїм політичним переконанням".**

ЛИСТ З ПАРИЖА.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Париж, 22. січня, 1921.

Зміна французького кабінету міністрів.

Арістід Бріян, президент Ради Міністрів і Міністер Закордонних Справ; **Барту,** Військовий Міністер; **Поль Думер,** Міністер Фінансів.

Старі, відомі всім і кожному, хто читає ґазети у Франції, імена.

Бріян сформував своє семе з ряду міністерство, маючи так як Ллойд Джордж 58 років від роду. Політичну карієру почав соціялістом. Прославився в Парляменті 1904 р. рапортом у справі відділення церкви від держави. Але з давнього часу одійшов від соціялістів, котрі іменують його не інакше як „аґент-провокатор". Він брав участь у всіх великих дебатах і подіях за останніх двайцять років. Має, як кажуть тут, „бархатну лапку"; — без потреби нікого не чіпає ,але коли треба, лапка його робиться „зелізною". Рахують, що це якраз і потрібно чоловікові, котрому прийдеться лявірувати з хитрущим Ллойдом Джорджем. Окрім того, як бувший соціяліст, він знайде нові засоби, щоб трохи втихомирити московських і своїх комуністів.

Барту, перший раз отримав міністерський портфель на 32-му році життя. Пройшов безчисленне множество кабінетів. В останній війні стратив на німецькому фронті свого єдиногого сина і тому зрозуміло не є і не буде прихильником зґоди двох сусідів. Рік назад він виступав в Парляменті з промовою, вякій дуже різко підкреслював небезпеку залишатись позаду тоді як інші держави входять в зґоду з Москвою. Це визиває недовіря до нього з боку рішучих антибольшевиків, котрі його остерігаються.

Поль Думер повернувся в Міністерство Фінансів, котре він займав 25 років назад. В 1905—06 був Президентом Парляменту, а потім конкурентом Фалієра на президенство республіки. Якщо пригадаємо, що на французький буджет останнього року із 44 міліярдів франків тільки 20 було покрито нормальними ресурсами, то стане ясно, чому звернулись до старих засобів, які практикувались Думером вкінці минулого віку. Майже певно, ро новий міністер зробить всі заходи, можливі й неможливі, щоб повернути хотяй частину боргів бувшої Росії. Що він зробить? Почикаймо! Незабаром буде видко.

Решта міністрів і їх 12 товаришів завідують справами, які окрім хиба Праці й Рільництва, не грають рішучої ролі в сучасний момент.

Нині вже відома програмова деклярація нового Уряду, зроблена Примієром-міністром Бріяном з парляментської трибуни. Німеччина повинна виконати всі підписані нею обовязки. Кріпкий союз з Анґлією. Підтриманнє добрих звязків з Італією. Відносно Злучених Держав Примієр вимовився більш просторо: „Вікова дружба Франції і Злучених Держав Америки, незабутні спомини нашої загальної історії, які переплітались в минулому і переплітати-муться, при необхідности, в будучині, кров наших вояків на полях бою за свободу, ґарантують наше обеднання підчас миру, як і в момент війни. Ми певні, що наші американські приятелі дадуть нам для репарації наших втрат такусаму неоціневу підтримку, яка вирішила побіду у великій війні, де ми вкупі захищали справу цивілізації. Ми рахуємось з тими моральними затримками, які заставляють їх колибатись про первісну форму, котру потрібно дати Лізі Народів, але про високі і благородні принципи її вони ніколи не сумнівались.

З такою-ж ясністю Бріян одмітив відношеннє свого Уряду до большевизму: „В сучасному стані річий — каже він — так як і попередні Уряди, ми не признаємо влади Совєтів. Ми не розпічнемо зносин з Росією до того часу, поки там не буде режіму, який справді представляє російський нарід, і котрий буде готовий виконати обовязки приняті попередніми Урядами сього краю. Большевизм — расійська справа, оскільки він залишається в своїх кордонах, і нам нічого мішатись у внутрішні російські справи. Але неможемо допустити, щоб совєтські війска виходили за їх територію, атакуючи наших союзників".

Добре! Чому-ж потрібно було цих нових людий на зміну старого кабінету, сформованого ще Мілєраном, теперішнім президентом Республіки? Тому, головним робом, що Парлямент не надіявся, що бувший президент Лєйґ зможе захистити французькі інтереси проти лондонського „адвоката". От і звели двох адвокатів.

Франція і українська справа.

Що зробить новий кабінет для України? Треба першим ділом, щоб Україна сама для себе щось зробила. Як що наші селяни, котрі з оружєм в руках знов повстали від Харкова до Одеси проти московських наїзників, зломлять вже надломану силу ворожу, тоді не тільки новий кабінет, а і старий зробив би для нас все, що було-б нам потрібно.

І старий кабінет не був до нас ворожий. Навіть ті люди, які ставились з найбільшим недовірєм і холодом до нашої політичної програми, писали, що вони мають „великі симпатії до українського населення". Правду сказати, „симпатії" це кожух, котрий не дуже добре гріє.

У всякому разі, мені випадково прийшлося бути, вже три роки назад, свідком тому, що бувший президент міністрів Лєйґ знав дещо про Україну; цікавився і рахувався з нею.

Вкінці 1918 р., в ті дні як Европа чекала на приїзд президента Вилсона, котрого в Парижі представляв ще полковник Гавс, Лєйґ був Морським Міністром в кабінеті Клемансо. У Французького Уряду не було майже ніякого звязку з Україною, де тоді правив Скоропадський. Було ще зовсім не відомо, як Мирова Конференція поставить „російське питання", і тому людий, які до війни знали щось про Україну, охоче скрізь приймали.

Один знайомий професор Сорбони рекомендував мене шефові кабінета Лєйґа.

От, якось зайшов я на приєм до тогосамого шефа, пана Массе. Сидимо в його кімнаті, котрої вікна виходять на найбільшу парисьску „Площу Згоди", де колись ґільотина одрізала голову короля Людовика XVI. Муассе розпитує мене про Україну, про наші перспективи й надії. Майже в середині розмови двері сусіднього покою відчиняються; входить чоловік середнього віку, з довгими вусами, стає біля вікна і мовби то слідкує за тим рухом, який відбивається на площі.

Ми, розуміється, продовжуємо розмову. **Якраз я передавав телеґрами від українських Рад в Ню Йорку й у Вінніпеґу, де показана була численність Українців в Злучених Державах і в Канаді, як і їх політична програма.** Раптом, чоловік, що дивився у вікно, повертається, і проходячи до свого покою, „Ну, тоді ваша справа стоїть добре".

Здивований, питаю у п. Муассе, що то значить: „То був Міністер!" — каже. — А чому він сказав, що наша справа стоїть добре! — **„Тому, що Ви маєте богато земляків в Америці, а Америка тепер усе".**

Щоби скінчити, додам, що приходилось мені бувати у цього шефа і в останні місяці, як він кермував в кабінеті Президента Міністрів. Але там у нього було меньше відношення до закордонних справ, ніж раніще. Він відав, головним робом, внутрішню політику Франції. Все-ж коли я попросив, то він не одмовився представити мене одному зі своїх „колеґ" по закордонним справам.

Щож до Лєйґа, то він призначав тричі побачення бувшому Президентові Української Делеґації в Парижі, ґр. Тишкевичеві, й кожний раз якінебудь державні засідання перешкоджували їм побачитись та порозмовляти в українській справі.

Що робити! Відомо, що Америка перестала цікавитися справами Европи, а Европа сама ніяк не вирішить, як поставитись до України.

Федір Савченко.

ПО СОВЄТСЬКІЙ РОСІЇ.

Ціни на необхідні річи в Москві.

Подорожні, що приїзджають в Европу з Москви, подають, що в місяцю грудни минулого року, були в Москві такі ціни на необхідні до життя товари:

1 фунт мяса	1.000 до	1.200	рублів	
1 фунт масла	4.000 „	5.000	„	
1 фунт хліба	500 „	600	„	
1 фунт цукру	6.000		„	
1 фунт мила	4.000		„	
1 фунт ковбаси	2.000 „	4.000	„	
1 пуд картофлі	6.000		„	

Зріст бюрократії.

Бюрократія (урядовці) становили в Петроґраді в 1910. році 9.5 процент населення, в 1918. році їх число зросло до 14 процент, а в 1920. до 25 процент, то є до одної четвертини всего населення.

Подібне діється в Москві, де в 1910. році 9.5 процент всего населення було урядовцями, в 1918, році 9.3 процент, а в 1920. році майже 23 процент.

Сі цифри взяті з урядової статистики совєтського уряду, предложені восьмому всеросійському зїздови совєтів, що відбувся при кінці минувшого року.

В той спосіб міста переміняються на міста бюрократії.

Се в значній мірі поясняє ворожнечу селян до міст в совєтській Росії.

На Кубані.

Подорожні, що недавно прибули з Кубані, розказують, що через недостачу транспортових средств на Кубані зогнили великі припаси хліба, уже приготовані на вивіз до північних московських міст. Мимо сего большевицька „продовольственна комісія" працює далі, стягаючи від селян і козаків збіже. Як подає большевицька катеринодарська ґазета „Известія", в тій комісії працює 11.000 людий. Через те фунт гниючого в складах хліба коштує правительство від 800 до 1.000 рублів. Всі міри, яких большевики уживають для поправи перевозу, є дуже примітивні (прості): вони обмежаються до розстрілювання всіх, починаючи від інжинерів а кінчаючи на послідним робітнику.

Голод в центральній Росії.

Московська ґазета большевицька „Правда" з дня 5. січня с. р. доносить, що в калужській ґубернії селяни не мають достаточної скількости збіжа на прожиток. На одну душу треба коло 7 пудів, а селяни не мають навіть по 3 і пів пуда на душу.

На Донщині.

Наочні свідки розповідають, що великі зелізничі варстати в Ростові над Доном розвалені і не проявляють життя. Всі робітники остро настроєні проти совєтської власти. В селі Темернику пробували визволити робітників, арештованих урядом. Великий міст на ріці Дону ще не направлений. В місті працюють аж три чрезвичайки під руководством Шніткінова, котрий був колись клерком в однім місцевім готели.

Межи людьми, розстріляними чрезвичайкою, є богато кооперативних діячів. Чрезвичайка розстріляла також ґазетяра Виктора Сівского, мимо того що совєти вислали його туди з приказом написати історію повстань проти совєтських властий і мимо того що він мав припоручаючі листи від Тукачевського, Леніна і Луначарського. Коли центральна власть питалася, чому його розстріляли, чрезвичайка відповіла, що треба було його розстріляти, бо „сего вимагали місцеві відносини".

По козацьких станицях власть совєтів дуже мала. Козаки держаться кріпко своїх давних звичаїв і ніяк не хочуть принимати нових приказів совєтських властий. Мимо того, що власти переводять страшний терор і на станицях панує буцімто спокій, большевицькі власти ніколи не відвідують козацьких станиць. По степах та болотах вкривається богато „зелених" повстанців, котрих совєтська власть ніяк не може досягнути. Своєю орґанізацією та способом войовання вони наґадують запороську січ. До них вічно напливають нові повстанці.

Були тут вибори до совєтів, але мимо терору та ріжних инчих штучок зі сторони большевиків вибори випали так, що совєтська власть постановила розвязати окружний совєт.

Совєти та сільське населенне.

Большевицька ґазета „Красная Ґазета" (Червона Ґазета) посвятила статтю відношенню селян до совєтської власти і заявляє в ній, що ворожнечі селян до совєтів не потрафить усунути ніяка мілітарна сила, бо ся ворожнеча опирається на глибокій ненависти селянських мас до комунізму. Ґазета пише:

„Такого настрою селянських мас не можна змінити збройною силою. З другої сторони не можемо переломати його аґітацією, бо селяни витають вистрілами наших товаришів аґітаторів. В той спосіб ми находимося в просто безвихідним положенню".

Совєтська Росія та Україна.

Та сама ґазета звертає в другій статті увагу на Україну, котру вона царським звичаєм називає „югом (полуднем) Росії".

Пише ґазета, що Україна зависла над совєтським правительством як меч Дамокля (меч, що висить на волоску над головою засудженого). Від відношення України зависить будучність совєтської Росії. І вона додає: „Треба конче врозуміти буйне і свободолюбне полудне".

З ДНЯ.

Нюйорські большевицькі „комісарики" зіритовані упадком їх „пресового фонду".

В большевицькій ґазетці, що себе називає „Українські (?) Щоденні Вісти", яка виходить для збирання „пресового фонду" для нюйорських паничиків-комісариків-комуністів, котрі на комунізмі так розуміються як оселедець на морській хоробі, — пише якийсь господин комісар, що „Свобода" є знов орґаном фондів. Се йому, каже, не подобається і він верещить, аби люди знали про його настрій.

Той комісар добре знає, що „Свобода" жадних фондів не збирає, а тілько кличе до ратунку голодних і сиріт в Галицькій Україні, в якій тепер лютують хороби а ще будуть гірші на передновок, як настане більший голод.

Се є обовязком не лише „Свободи", але навіть кождого чужинця, хто лише чув про страшне лихоліттє Галичини, кричати о ратунок для пропадаючого в голоді і хоробах бідного і знищеного народу того краю.

Лише виродки і відлюдки, крайні самолюби і нероби, можуть виступати і верещати проти помочі голодним, неодітим і хорим братам і сестрам, а навіть дрібним сиротам в Галицькій Україні.

До таких виродків належать власне недопечені господинове комісарики з большевицької ґазетки „Щоденні Вісти", котрій додаток „українські" цілком не пасує, бо вона лише чигає, чим би українському народови зашкодити, а московським панам прислужитись.

Та ґазетка в числі з 18. с. м. верещить проти „Свободи", що вона аґітує за фондами для українського народу.

Люди добре знають причину того вереску.

Як звісно, та большевицька ґазетка збирає на своїх редакторів, недоварених комісарів, фонд комісарський, який фальшиво називається „пресовий фонд". Як же тепер американські і канадійські Українці посилають жертви до старого краю і „пресовий фонд" спрасований так, що не варта за совєтські рублі, господинове нюйорські комісари нарікають на „Свободу".

Як би ті господинове комісари були люди а не комісари, то вони сказали би так: **„Дурили ми вас, товариші, що Троцький визволить Галичину і брали від вас гроші; колиж тепер Троцький віддав Галичину Ляхам, а гроші скасував, то і ми скасуєм „пресовий фонд", а до вас кличемо: Дайте голодним і хорим, а не нам!"**

Але що вони не є люди лише комісари, то вони того не скажуть. Вони талярів не виречуться; всього виречуться, але не талярів.

Будуть їх далі збирати і казати, що Троцький так зле не гадав, як давав Галичину Ляхам.

Але ані напади на „Свободу", ані на старий край, ані обіцянки в імени Троцького вже не всилі піддурити людий до засипування нюйорських паничів талярами.

„Пресовому фондови" судилося перейти до історії.

Вшехполяк про свій сойм.

Львівська польська ґазета „Курєр Львовскі" з 24. січня с. р. подає промову вишехполяка Бандури в Бродах. В сій промові Бандура так говорив про польський сойм у Варшаві:

„Теперішній сойм є соймом без приготовання. Половина послів не вміє ані читати ані писати. Се є дім варятів, котрі сидять цілий день в буфеті (при барі) і нічого не роблять. Найліпше було би таку буду замкнути.

„Не нарід сотворив Польщу, але чудо її сотворило, бо так заповів нам (Полякам) наш великий пророк Міцкевич. Міцкевич є більшим пророком аніж святий Іван, бо я святого Івана не розумію, а Міцкевича розумію".

Далі хвалив польських панів а лаяв хлопів, кажучи, що хлоп нічого не зробить, як не дістане пива і горівки, а пан все зробить з любови до „ойчизни".

Бесіда того вшехполяка Бандури дурна і глупа, алеж знова годі боронити панів в розумний спосіб.

Одначе мимо того, як то дурним трафляється, сказав Бандура правду про польський сойм.

ТИМЧАСОВИЙ ГОЛОВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РАТУНКОВИЙ КОМІТЕТ В АМЕРИЦІ.

ЖЕРТВИ ДЛЯ ПОМОЧИ РІДНОМУ КРАЄВИ.

117. Ворчестер, Масс. Йосиф Зазуляк жертвував від себе на поміч Рідному Краєви **$3.50**

118. Стефан Вульчин (замісць випатків на весіллє Петра Возняка і Анастазії Нагірної в Ню Йорку) жертвував на поміч Українським Інвалідам $3.00 а на бідні вдови і сироти $2.00. — Разом **$5.00**
(Сю квоту одержано через д-ра С. Демидчука).

РАЗОМ $8.50.

Попередно оголошено	$5.136.51
Заг. сума зібраних жертв	5.145.01
Заг. сума висланих жертв	5.103.20
Остає до вислання	$ 41.81

Комітет висловлює щиру подяку поименшим Вп. Добр. Жертводавцям і просить о дальші обильні жертви.

Всі жертви на Поміч Рідному Краєви, проситься висилати на адресу: **UKRAINIAN RELIEF, 83 Grand St., Jersey City, N. J.**

А. САВКА, касієр.

ЩО КОШТУЄ БЕЗРОБІТТЄ?

Справа безробіття є нині одним з найголовніших питань для народу в Злучених Державах. Хоч ся справа має безпосередний вплив на економічне становище та суспільний добробут народа, мимо сего населеннє Америки відноситься до нього з крайною недбалостю, що видко хочби з того, що жадних систематичних зусиль запобігти або облекшити безробіттю не робиться. Безробіттє, або неправильне заняттє, впливає невідповідно не лише на поодинокого чоловіка, що від нього терпить, але й на цілу суспільність.

З господарського становища, безробіття являється великою затратою одного з головних чинників господарського життя, праці. Велике число безробітних людий значить зменчення богацтва, котре виробляє народ. Безробіттє значить також, що безробітні люди мусять жити тим, що вироблено перше; через те загальна сума добра, котре має бути „розділене" межи нарід, зменчується.

З другої сторони, зменченне числа працюючих рук має такий наслідок, що загальна сума виробленого добра зменчується, а через те часто треба за товари платити більше, або обходитися без них.

В отсей спосіб повстає такий незвичайний стан народної господарки, що тисячі сильних, здорових, бажаючих працювати людий примушені до безділля в той самий час, як тисячі родин мусить обходитися без всякого добра.

Зменченне числа працюючих з другої сторони, зменчує здібність робітничої кляси купувати товари, а се знов потягає зменченне попиту на товари, а зменченне попиту на товари зменчує попит на робочу силу.

Яку втрату поносить суспільність через безробіттє, се можна представити собі з обчислень котрого небудь великого безробіття в Америці. Ось, примром, обчисляють тепер, що число безробітних в Злучених Державах виносить коло 4 і пів міліона. Застановімся над стратою з того для суспільности. Колиб припустити, що кождий з безробітних міг заробляти пересічно по 5 долярів, то щоденна втрата для американської суспільности з того виносить двайцять два і пів міліона долярів, про втрату для промислу через зменченне запотребовання на ріжні рільничі та фабричні продукти вже й не казати. Сей один факт вистарчає на доказ, що ціла суспільність є поважно діткнена безробіттєм.

Коли взяти під увагу не суспільне значіннє безробіття, а значіннє його для поодиноких робітників, то тут стрінемося з наслідками, чи не страшнішими. Прецінь для поодинокої людини ледво чи є що більше деморалізуючого як бездільность. Так народ бездільний, так і чоловік бездільний паде. Робітник, котрий має постійну роботу та зарібок, може відложити собі частину зарібку і ужити на заведенне дому. Зате робітник, який має зарібок лише час від часу, витрачує підчас безробіття все, що заощадив підчас заробітків.

Робітник, який має роботу лише час від часу, з часом набирається звички не працювати, привучується лінюхувати так, що чим далі, тим тяжче йому братися назад до постійної роботи. Зауважено, що серед робітників без роботи появляється нахил до всякої гульні, якого в них передше не було, та що вони легко привучуються розтрачувати в легкодушний спосіб свої ощадности.

Деморалізуючий вплив безробіття має вплив на суспільність. Ряди людий, невдоволених суспільним устроєм, наповняються безробітними, а такі неофіти через хвилевий настрій не мають доброго впливу на ніякий реформаторський ані на революційний рух.

Безробітні становлять велику пайку серед злочинців, а число злочинів правильно побільшується в часи безробіття.

Богато безробітних заробляло тільки, що ледво вистарчало їм на прожиток. Стративши роботу, вони мусять покладатися на других. Через те безробітте збільшує бідноту.

Велике число безробітних мусить відбитися некорисно і на тих, що ще не втратили зарібку. Безробітні знижують їм заплату та погіршують умови праці. Робітничі юніони не можуть боротися успішно проти предприємців, коли попід фабрики ходять тисячі робітників, готових кождої хвилі заняти місце страйкуючих робітників.

В той спосіб безробіттє підриває добробут поодиноких робітників; накладає нові тягарі на суспільність; підриває робітничі організації в їх боротьбі за кращу долю працюючих мас.

СЕ І ТЕ.

Дві міри.

Німецький міліярдер Стінес зробив московським советам пропозицію, щоби вони позволили йому експльоатувати копальні заліза в Брянску. Як доносить большевицький орган „Рабочий Голос", большевицький уряд дивиться прихильно на сю пропозицію, бо Стінес запропонував інвестувати в предприємство три міліони золотих рублів, згодився побудувати зелізницю до копалень і платити московському советови третину доходів.

Якби таку пропозицію зробило було або дістало українське правительство, то московські большевики кричалиб, що українська буржуазія продає свій край заграничним капіталістам.

Як редагується „Єжидневні"?

„Украінські Єжедневні" робили рекляму Артурови Буларду, начальникови російського відділу в департаменті заграничних справ, за те, що він домагався отворення торговлі з Росією, однак „забули" подати той чорний образ відносин в Росії, котрий начеркнув Булард. На запит, чи російський народ годиться на большевицький уряд, Булард сказав, що в Росії убивають так звані революційні комітети яких 1000 людий місячно за супротивленне советам.

Ріжниця.

Пише „сиьноовер голець" (чи не жовтодзюбовець?) в „Єжедневних":

„Українська чорносотенна преса в Злуч. Державах і в Канаді рад-не-рад „скрізь зуби" поміщує деякі правдиві новинки з Рад. України".

Бач, тому вона називається чорносотенна, що вона подає вістки, яких не можуть заперечити навіть „Єжедневні". За те газета, котра правди не подасть, називається революційна, пролетарська, совєтська, радянська, селянська і т. д.

Хуліганський напад.

Пише дальше большевицька газета:

„Навіть „вельможна" „Нова Доба" вже помалу присідає. Головною причиною цього всего є недостачі долярів. А щоби діставати, треба підшиватись, лизати те, на що поперед плювалось і т. и.".

Чи се значить, що всі большевицькі газети дістають „пособія" за те, що лижуть те, що передше оплювували, не беремося рішати. Звернемо лише увагу на те, що теперішні редактори не так лише давно оплювували той соціялізм, котрий тепер вихваляють.

Чому панове злизувачі нападають по хуліганськи на „новодобистів", не беремося судити. Однак нам видиться, що не тому, що панове злизувачі мають докази на перекупність „Нової Доби"; якби мали то давно сказалиб, що й додалиб. Чи не один то случай з тих, де обмовник після себе судить?

ДЕЗЕРТИР.

(Оповіданне з українсько-американського життя).

I.

Петро Процик вертав з бюра до дому в пригнобленому настрою. Був малого росту, з вузенькими рудавими бокобородами, а волосє зачісував взад у двох розділах. Був короткозорий, уста мав гарні, але дещо за смішні до цілої його постави, зовсім непоказної. Сидів у останньому ряді лавок трамваю. На руках держав богато пакунків, а з кишені виставало зложене число „Діла". Старався відгадувати до яких домів вертали инші подорожні. Хоч веремя було дуже гарне, не могло його якось розвеселити. Велику китицю цвітів, що її держала сусідка по його лівій стороні, вважав непотрібною й прикрою завадою. Веселий настрій, що панував між рештою подорожних, не був також йому до вподоби.

Висів з трамваю на Новій ул., забудованій новими каменицями, з новими склепами. Богато склепів було ще до винайму, а майже на кождому домі виднілася карточка, що є до винайму мешканнє. Петро Процик, зітхнувши легко, вийшов у браму дому ч. 7, що міг таксамо мати ч. 17 або 70, бо всі доми з зовні подобали один на другий.

Отворив ключем двері й ввійшов тихцем до гостинної кімнати. Була це велика кімната, розділена портієрами на дві, цебто на їдальню і гостинну. Петро Процик як лишень увійшов, зараз запримітив, що в їдальні була не тільки ціла родина, але й якийсь гість. Догадувався, що зайшло щось важнійшого, коли ціла родина зібралася в кімнаті. Легенько зложив пакунки, але не входив до середини, лишень усів за портієрами і наслухував.

Самособою був це якийсь незвичайний гість. Пані Процикова, високого росту, огрядна сиділа на великому кріслі. Біля неї сиділа Оля — найстарша дочка. Було їй 19-тий рік, а в поведенню й вбранню було щось з великопанського. Позаду стаяли молодша дочка Галя і син Степан, яких 16-17 літ, що був субєктом в торговому домі.

З вигляду гостя так і пізнати було, що був правником. Тому теж догадувався Процик, що зайшла якась важна подія.

— Покищо — говорив нотар — не можу подати близших подробиць. Ваша сестра, пані, — говорив він, звернувшися до пані Процикової — передовсім бажала собі, щоби зараз по її смерти повідомити вас, що записує вам ціле своє майно. Вам і вашим дітям. Похорони, як я вже згадував, відбудуться в четвер.

Зворушена й зачервоніла пані Процикова сиділа неспокійно.

— Гарно! — мовила разураз. — А бідна Мариня не хотіла щось й обіцяти, а тепер подумати, що вона все полишила для нас!

— А скільки буде цих грошей? — спитав хлопець.

— Вартість цілого майна годі покищо точно означити — відповів нотар. Ще й добре не знати, де і як воно здепоноване. Числю його на яких 25—30 тисяч.

Пані Процикова остовпіла. Молодша дівчина почала з радощів танцювати. Її здержала сестра Оля.

— Це гарна сума, — запримітив син.

— Що-ж ми пічнемо з такими грішми? — питала пані Процикова, оглядаючися безпомічно довкруги.

— Що пічнемо, мамо?! — викликнула докірливо Оля. — Що зробимо? справді! Що-ж сказати на це? Чи вічно нам жити таким життєм, яким ми досі жили? Прецінь можемо купити цей гарний дім, з залізною брамою ч. 11, можемо їздити повозом. Можемо зараз там спровадитися, я приятелі зараз найдуться. Тай про нові костюми треба подумати!

— Славно! А може я ходитиму до пансіонату, замісць до цього огидного склепу! — тішилася Галя.

— А я покину купецтво зараз таки по святах — говорив хлопець з одушевленнем. — Війду до склепу й скажу: „Жаль мені, але я беру собі відпустку на кілька місяців. Потім поїду собі кудись за границю. Бігме, як здивуються инші хлопці!

Пані Процикова поклепала дочку по рамени:

— А що тепер буде з паном Волощуком, Олю?

Оля зачервонілася.

— Він певно зараз про все дізнається.

— Ми всі зуміємо жити новим життєм — говорила мати. — Держати-му дві слуги, обідати-мемо пізно. Гадаю теж, що це буде вшанованнем для моєї небіжки сестри, коли приберемо її назвиско. Правда, діти, що це гарно звучати-ме: Процик-Юрченко.

У відповідь на це син засвистав а Оля притакнула.

— Одинока моя журба — говорила дальше мати, нахилившися до нотаря — це мій муж.

Мати зітхнула. Син почувши слова матері, зблід дещо.

— Ви знаєте, діти, який ваш батько, — говорила мати — знаєте, як він все хоче поставити на свойому, щоби ми сиділи дома обдерті, коли хто з нас схоче справити собі нове вбраннє. А сам він для себе досить вигідний — говорила пані Процикова, перехиливши голову до нотаря.

Нитареви зробилося дуже ніяково.

— Скільки клопотів мала я від хвилі, як вийшла за його замуж. Цілі два роки потребувала я, щоби відзвичаїти його від люльки, а других два, щоби перестав пити пиво. Тому вже тепер бачу, скільки клопотів мати-му, щоби призвичаїти його пити вино, щоби не ходив мені у цих пантофлях, щоби привик ходити в чорному вбранні. Діди, кажу вам, батько буде лишень для нас перешкодою у нашому новому життю.

— Треба буде поговорити з батьком, — сказала Оля. Це й правда, що ці батькові привички не дуже приємні, тай ці люде, шо він з ними пристає...

— Зовсім це нам не причиняється до доброго! — почав і собі синок. Ось тому три тижні пішов батько на роботу зі старим Дідухом, що то торгує рибою. Я власне вийшов був тоді пополудни на прохід і вони оба давай говорити зі мною!

— Всі ми мусимо держатися сильно! — заявила пані Процикова рішучо.

— Так, — повторила Оля таквамо рішучо.

Батько не хотів уже більше підслухувати. Забрав пакети і на пальцях вийшов з кімнати на вулицю. Пустився скоро дорогою відки прийшов — та сам не знав куди йде.

II.

Зайшов до ресторану й казав собі подати більшу склянку пива й легке циґаро. Був неспокійний і несвій, — так що цей злий настрій міг таксамо вплинути і на инших гостей, що були в ресторані. Взяв часопис до рук, але читаннє не бралося. Заплатив і вийшов.

Куди йому тепер іти? Ходив ще трохи по місті, а вечером зайшов до готелю, найняв кімнату. Спав твердим сном аж до рана.

Другого дня був Святий Вечір. Пробудився з якоюсь полекшою на души. Нині снідав у ліжку — перший раз від хвилі, як оженився. Замовив склянку чаю, яйця на мягко, шинку. Встав і перший його крок був до трафіки, де купив двайцять шкіряних цигар. Сів на трамвай і поїхав аж на Городецьку улицю. Висів з трамваю і не надумуючися довго війшов до корабельного товариства. Купив корабельний білет „Лінії Гамбурґ-Америка". Рішився на це без вагання, бо пригадав собі щераз підслухану розмову жінки з дітьми і нотарем.

— Вони дістануть цю спадщину і без мене дадуть собі раду, — оправдував перед самим собою свій вчинок.

Зараз таки вечером відіхав на головний залізничий двірець. Всів до ваґона, поїзд рушив... По дорозі роздумував над своїм минулим життем. Бачив себе молодим хлопцем. Був сином вбогих зарібників, що по своїм силам старалися вивести сина в люде. Защеміло в його серце, коли згадав свою жінку ще дівчиною, свій шлюб, народини першої дитини, їх перший спільний Святий Вечір. Та небаром жінка взяла верх над ним. — Може вона — думав він тепер — і не знала сама що робить. Нераз думав собі: може, колиб він старався уприємнити їй життє — відносини поліпшилися би, та тоді з цих мрій пробуджував його голос жінки, що ще й тепер на саму згадку наче звучав йому страшно в ухах. І тепер дивувала його не втеча, але минулі літа його бідування.

(Конець буде).

ЧИСТЕ БЕЗГОЛОВЯ!

(Допись з Ню Йорку, Н. Й.).

В українських публікаціях в Америці не було ще такого безголовя, як в біжучому році. І лише ради суспільного добра, ради того, щоб це безголовя не підкопало громадську мораль і довіря суспільности до українських інституцій, скажемо дещо про нього.

На рік 1921 в Америці появилось велике число календарів, виданих чи то приватними одиницями, чи спілками чи інституціями. Тих ріжнородностей календарів є так богато, що навіть годі їх тут всіх вичисляти. Здержимося лиш на кількох, що заслугують на спеціяльну увагу.

А на спеціяльну увагу заслугують отсі три календарі: Веселий Друг, Ілюстрований Народній Календар і Дніпро. Перші два появились в Канаді, третій у Злучених Державах. Автор цеї дописі вибрав тут згадані три календарі лише тому, що — як сказано попередно — вони заслугують на спеціяльну увагу. Кождий з них має свою рису і характер, що постараємось тут виказати.

„Веселий Друг" претендує на гумористичний календар. Видавець числив видно на добрий зиск, бо гумористичних календарів цього року нема. Але, о диво! В цьому календарі для читача є стільки гумору, скільки в Ню Йорку на улицях є тепер снігу... Весь „гумористичний" матеріял передрукований з Моноьоґів, виданих у „Свободі" ще 1917 року. Прочий матеріял був вже давно друкований в українських гумористичних ґазетах або в гумористичних кутиках часописів. Отже нового матеріялу цілком нема в тому календарі, а він коштує не богато, лиш 50 центів, Питаю видавців цього календаря: Яку моральну користь принесе цей календар для української суспільности?

Другим з ряду є Ілюстрований Народній Каледар, виданий також в Канаді. Про матеріял цього календаря не маємо потреби тут згадувати, бо натомісць прийде важнійша замітка. Цей календар кружляє в Канаді і в Злучених Державах, і то під не одною фірмою. В Канаді продає його українська видавнича спілка яко „Ілюстрований Народній Календар Українського Голосу", а в Злучених Державах продає його Січовий Базар, яко „Ілюстрований Народній Календар Січового Базару". Матеріял в обох календарях один і тойсам, а ріжниця лише в наголовках. Продають його по 60 центів. На що є обчислена повисша комбінація, годі знати. Ми додумуємося, що на „бизнес". Але не думаємо, щоб це був „бизнес" для чоловіка, коли він купить „Ілюстрований Народній Календар Українського Голосу" й „Ілюстрований Народній Календар Січового Базару" — заплатить $1.20, дістане два календарі, а не буде що читати... Бо вдійсности чоловік дістане один матеріял, хоч буде дві книжки і заплатить подвійно.

Здається одиноким найкращим календаром, який має найбільше оригінального і ріжнородного матеріялу є календар „Дніпро". Матеріял добірний, приступний кождому читачеви, богатий, і папір дуже добрий. Технічне викінчення незвичайно солідне, і хоч календар коштує один доляр, то годі підозрівати, щоб його видавець числив просто на великий зиск.

Цих пару слів прошу Хвальну Редакцію умістити на сторінках „Свободи", щоб перестерегти людей доброї волі і бодай вчасти запобігти подібному безголовю на будуче.

Читальник з Ню Йорку.

НОВИНКИ

ТАЄМНИЧІ ПОХОРОНИ СТАРУХИ.

Шікаговська поліція від довшого часу пошукувала за 91 літною старухою Ненсі Чемберлен, котра пропала в таємничий спосіб з дому своїй дочки та внучки, котрі жили в кольонії артистів. Аж 16. лютого вдалося поліції відкрити тіло, поховане на городі за домом, в котрім дочка небіжки винаймає комнату. По довгих допитах, на котрі звичайно давано виминаючу відповідь, поліція вивідалася, що пані Тавнсенд, дочка небіжки уже старша женщина сама, та її дочка Маріон, поховали старуху самі, без відома публичних властий, бо не мали чим заплатити похорону. Не маючи гроша на трунву ані на похоронний дозвіл, обі женщини закопали тіло в городі та засадили цвіти на гробі.

СПЛЯЧА ХОРОБА.

В середу до нюйорського уряду здоровля донесено про нових 9 случаїв сплячої хороби. В Спрінгвілд, Месечузетс, померла уже друга жертва сеї хороби. До стейтового комішенера здоровля донесено про 50 нових случаїв сеї хороби поза містом Ню Йорк. Др. Ковпленд, міський комішенер здоровля, заявив, що се пошириннє хороби не дає жадної основи до побоювань, так як послідного року було в місті 500 людий, хорих на неї. Вона не є заразливою в такім значінню, як другі пошести. В четвер донесено властям про два случаї смерти від сеї хороби в Скрентоні.

ЮНІЯ ПОЗИВАЄ ПРЕДПРИЄМЦЯ О ПРИЗНАННЄ „ЗАМКНЕНОЇ ШАПИ".

Генрі Кон, скарбник окружної ради Злучених Брацтв Столярів Америки, вніс до найвисшого суду в стейті Ню Йорк позов проти Генрі Ковгена, фабриканта столів в Ню Йорку, просячи суд о виданнє судового наказу, забороняючого сему послідному приймати до роботи не-юнійних робітників. Позовник каже, що межи юнією а фабрикантом прейшло у вересни минувшого року до умови, котрою фабрикант зобовязався приймати до роботи лише юнійних робітників та не примушувати їх робити довше, як певно означене число годин. Умова має обовязувати аж до 31. серпня 1921 році. Мимо сего фабрикант обнижив робітникам заплату а коли вони вийшли на страйк, він наняв не-юніоністів. Позов каже, що фабрикант є членом організації фабрикантів столів, котра постановила зломати зорганізованих робітників, бойкотуючи їх.

Се перший случай в історії американського юніонізму, в котрім юнія позиває фабриканта за виконаннє точок умови з юнією і о признаннє варстату фабриканта „замкненим" (для робітників, що не є членами юнії).

ВОЄННА МІНА ВИСАДИЛА У ВОЗДУХ СУДНО.

На корабли „Муна", що приїхав до Ню Йорку з порту Антіля, на Кубі, приїхав капітан Джеймс Кук та 9 людий з його залоги вітрильного корабля „Чарс Ендикат", котрий затонув через вибух блукаючої воєнної міни. Корабель був наладований вуглем. Вибух міни вибив величезну діру в боці судна, котре в наслідок того потонуло в кілька мінут. Залога розбитого корабля ледво мала час утечи на лодки.

ВІНЧАННЄ.

Дня 12-го лютого с. р. відбулось в Шамокин, Па., в українській церкві Преображ. Госп. вінчаннє п. Стефана Шимуна, члена персоналу друкарні „Свободи", з панною Анною Челак з Шамокин, Па., дочкою тамошної української родини.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих покликів).

NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ БЕНЕФІСОВИЙ КОНЦЕРТ

відбудеться вівторок, дня 22. лютого 1921 (Washington's Birthday) в У. Н. Домі, 217-219 E. Sixth Street, New York, N. Y. Михайло Зазуляк, баритон. Пані Емілія Корнат, сопран. Мирон Корикора, скрипак. Karel Leitner, піяніст. Український Хор під управою п. Д. Онуфрика. Початок точно о годині 8-ій вечер. Вступ 50 центів. Тікети продаються: в Українськім Парохіяльнім офісі, 22 E. 7th St., в Січовім Базари, 34 E. 7th St., в American Ukrainian Exchange, 30 E. 7th St. і в день концерту при касі. 42-43

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщеннє, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошеннє з 5 стрічок $1.00.—

ПОТРЕБА молодого мущину, інтелігентного і довірочного до ведення кореспонденцій в українській і польській мові і другої офісової праці. Пожаданий такий, що має охоту до праці і посідає мірну вправу писання на машині. Початкова платня $20.00. Зголошення слати на адресу: CORRESPONDENT, c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 42-43

Пошукується МАРІЯ ЧЕРНИШ, родом з Копичинець, улиця Калинівщина, повіт Гусятин, Галичина, що 1908 року виїхала до Америки і з початку перебувала в Ню Йорку. Пошукувана числить тепер около 28 літ. Хай вона сама або хто знає її адресу зголоситься до брата Федора Черниш, що має до неї дуже важну справу. Адрес: FRED CZERNYSH, 197 Caroline St., Hamilton, Canada. 41-43

КУПЛЮ ДІМ дво-фамілійний в Брукліні, або в Стейтен Айленд, або в Гренвіл (Н. Дж.), або в Нюарку. Зголошення з условиями слати до: M. W., c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 41-43

ПОТРЕБА АГЕНТІВ до розпродування загально розголошеного „BOB" солоджених напитків. Великий заробок. Голосіться або пишіть: GLENWOOD PHARMACY, Frank Meszaros, 5451 (E.) Second Avenue, Pittsburgh, Pa. 33псп

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ДОБРА НАГОДА!

До ренту гросерня і бучерня, дім мешкальний і шопа на автомобіль. Тижневий оборот 1200—1300 доларів, в добрім положенню, між своїми людьми. Дім корнеровий в добрім стані. Машини бучерські, можна виробляти всякі бучерські продукта. Інтересовані зволять голоситись під ч. 2800 W. 2nd St., Chester, Pa. 41-3

FINANCIAL STATEMENT

OF THE

UKRAINIAN-AMERICAN BUILDING AND LOAN ASSOCIATION OF CLEVELAND

FOR THE FISCAL YEAR ENDING DECEMBER 31st, 1920.

Assets		Liabilities	
Cash on hand	$ 28,147.40	Running stock and dividends	$ 58,503.57
Loans on mortgage security	1,029,250.00	Credits on mortgage loans	97,606.24
Loans on stock, certificates or pass-book security	6,295.00	Deposits and accrued interest	870,901.63
Office building	10,127.87	Reserve fund	14,661.02
Liberty Bonds	450.00	Undivided profit fund	14,207.26
W. S. Stamps	33.36	Borrowed money and accrued interest	19,806.00
Shortage	1,382.09		
TOTAL	$1,075,685.72	TOTAL	$1,075,685.72

Disbursements		Receipts	
Loans on mortgage security	$ 727,700.00	Dues on running stock	$ 19,884.64
Loans on stock, certificates or pass-book security	6,583.00	Deposits	1,067,751.74
Withdrawas of running stock and dividends	6,973.94	Credits on mortgage loans	34,598.64
Withdrawals of deposits	751,974.21	Loans on mortgage security repaid	336,600.00
Interest on deposits	27,839.88	Loans on stock, certificates or pass-book security repaid	5,185.00
Salaries of officers and directors	5,100.00	Borrowed money	19,806.00
Office help, rent and legal services	500.80	Interest	52,960.43
All other expenses	4,606.20	Premium	423.00
Shortage	1,382.09	Fines	56.85
		Pass-books and initiation fees	68.50
		Rents from company's real estate	549.00
		Deposits in other buildings and loan associations withdrawn	12,000.00
TOTAL	$1,532,660.12	TOTAL	$1,549,883.80
Cash on hand	28,147.40	Cash on hand at close of last fiscal year	10,923.72
TOTAL	$1,560,807.52	TOTAL	$1,560,807.52

PROFIT AND LOSS

Earnings		Distribution	
Interest	$ 52,960.43	Dividends on running stock	$ 2,782.71
Premium	423.00	Reserve fund credit	10,216.95
Fines	56.85	Undivided profit credit	3,011.24
Pass-books and initiation fees	68.50	Interest on deposits	27,839.88
Rents from company's real estate	549.00	Salaries of officers and directors	5,100.00
		Office help, rent and legal services	500.80
		All other expenses	4,606.20
TOTAL	$ 54,057.78	TOTAL	$ 54,057.78

STATE OF OHIO,
CUYAHOGA COUNTY. ss

Michael Lazuka, being duly sworn, deposes and says that he is the Secretary of the Ukrainian American Building Loan Association of Cleveland, and that the foregoing statement and report is a full and detailed report of the affairs and business of said Company for the fiscal year ending on the 31st day of December, A. D. 1920, and that it is true and correctly shows its financial condition at the end of said fiscal year.

MICHAEL LAZUKA, Signature of Secretary.

Subscribed and sworn to before me, this 9th day of February, A. D. 1921.

E. J. KOVANDA, Notary Public.

Certificate of Auditing Committee or Three Directors

We, the undersigned, Wm. Wolansky, John Klym, Konstanty Stadnyk, Auditting Committee of the said Ukrainian American Building and Loan Association of Cleveland do hereby certify that the foregoing is a true and correct statement of the financial condition of the said Association on the 31st day of December A. D. 1920, and a true statement of its affairs and business for the fiscal year ending on that day.

WM. WOLANSKY, JOHN KLYM, KONSTANTY STADNYK.